

—¿Qui hi ha?

Una mà va alçar des de fora el ganxo de la porta, va mig obrir i es va quedar quieta sense deixar-lo anar.

—Sóc jo, capità Geràssimos, l'agregat. Vull parlar amb tu. ¿Ja ets al llit?

—¿Què cony vols? Quatre hores que hem estat a dalt, ¿i te'n recordes ara? Passa i tanca la porta amb el ganxo.

El primer oficial del *Piteas* estava assegut en una poltrona giratòria, collada a terra. Només portava els calçotets. Una cama sobre l'altra. Es fregava el turmell amb la palma de la mà. El cos li brillava de suor. Pels quaranta, morè, ulls grossos.

—Digues. ¿Que passa res, a dalt?

Diamandís, l'oficial de pont en pràctiques, es va quedar quiet al seu davant, com un enze. Ben plantat. Ros. S'eixugà el front amb el revés de la mà. No sabia com començar, que-quejava.

—Doncs... capità Geràssimos... no ho sé... però m'ha sortit una cosa.

—¿On, inútil?

—A baix... Com un gra... petit... no fa mal... però no sé...

—Així et quedessis sense, malparit.

Va picar amb dos dits al caire de la taula. Es va quedar un moment sense dir res.

—Au va, fes venir el ràdio. Si dorm, desperta'l.

—I d'això: ¿què es pot fer?

—Fes el que et dic, carronya.

Es va quedar sol. Amb un mocador caqui es va eixugar el coll. La cabina feia dos per tres. Els ulls de bou sobre la llitera. Escriptori, sofà, una lleixa amb uns quants llibres. A l'envà, collat a un escaire, penjava un llum de petroli d'aram. El ventilador girava, torrant el buit.

Es va aixecar i va apagar la bombeta, que parpellejava. Pels ulls de bou va entrar desmaiada la llum d'una alba en una longitud oriental.

Va arrencar un full d'un calendari de Brown¹ vell i va bolcar-hi el cendrer amb les burilles. Va embolicar-les i va tirar-les per l'ull de bou. No va calcular bé, van picar a la planxa i es van escampar per terra.

—La mare que em va parir —va remugar.

Es va ajupir per arregar-les. No havia acabat, que el ganxo es va tornar a alçar.

Primer va entrar el ràdio. Baix, per sota de la mitjana, de cabells esclarissats. Portava uns calçotets caquis, que s'aguantava a la cintura només amb el botó de dalt. No n'hi quedaven més. Una orella li penjava i era més grossa que l'altra.

1. Probablement, el *Brown's Nautical Almanac*, que es publica des de 1877 i que proporciona informació astronòmica i sobre marees i ports.

—Bon dia. ¿Què passa?

—Què havia de passar! Aquest pardal, que ha pescat alguna cosa. Mira-t'ho tu, que hi entens, d'això.

Diamandís estava dret davant d'ells, amb el cap cot que recordava un Donatello.

El ràdio es va asseure en un tamboret baix de lona.

—Abaixa-te'ls.

—¿Jo?

Semblava perdut.

—Va, home, va. No ens està mirant cap mossa. Així, més a prop. Capità Geràssimos, endolla el portàtil i acosta'l per fer-li llum a les cames. Encén tots els llums. Això mateix. ¿Quan va ser l'última vegada que vas anar amb una dona?

—A Alger, quan vam fer combustible, ja fa un mes i...

—¿Quan te n'has adonat?

—Abans-d'ahir a la nit, tot just vam haver sortit de Sabang.²

—¿Què t'hi has posat?

—Iode.

—Treu-te la samarreta, els pantalons i els calçotets.

—¿Tot?

—Com et va parir ta mare.

Sota la claror tremolosa del llum de pacotilla, el cos del noi va aparèixer blanc com la llet de cintura en avall.

—¿Quants anys tens? —li va preguntar mentre se li mirava les espatlles, el pit, la cintura, les cames.

—Disset... ara els farà.

—Per molts anys. Digue'm, Diamandís, ¿era negra?

—Sí.

2. Illa i ciutat d'Indonèsia, dins la Regió Especial d'Aceh.

—¿Bonica?

—Molt.

—¿En una casa?

—No. Jo pujava pels carrerons cap a l'alcassaba. Allà al carrer del Mar Roig, anava a comprar un braçalet per a la meva germana. "Ema... Taale", em va fer a crits. Vaig entrar. Ja està, vist i no vist... ni tan sols no ens vam gitar. ¿Et sembla que serà res?

—Au va, ara a dormir. I res de toquejar-t'ho. Posa-t'hi només aigua amb sal amb un cotó, i te l'hi deixes. A la nit, camamilla calenta. I renta't bé les mans. Geràssimos, ¿quan arribem a Shantou?³

—D'aquí a sis dies, pel cap baix.

—I escolta: ¿et fa mal?

—No, només una fiblada de tant en tant.

—¿Mal de cap?

—No. Sí, ahir al migdia, havent dinat. Com un pes a les temples. ¿Què pot ser?

—Tu tira, a dormir. No pateixis. I creu-me: així que toquem port, de pet a cal metge. Aquestes coses són normals.

Diamandís se'n va anar sense dir adéu. Es va sentir el soroll de les seves sandàlies sobre la planxa, fins que va desaparèixer. El primer oficial i el ràdio van quedar un moment en silenci. Tot seguit el primer va agafar el llum portàtil, el va posar sobre l'escriptori i el va apagar.

—Malparit, el fill de puta. ¿Ho has entès? Va anar a buscar un braçalet carrerons amunt... Com em va poder passar la mà

3. Ciutat xinesa de la província de Canton, a la costa del mar de la Xina Meridional.

per la cara, el fill de mala mare: no ho puc entendre. Havíem pensat com negres, aquell dia. Ves si l'havia de trobar a faltar, jo!

—¿Tens esperit? —va preguntar el ràdio.

—Sí.

—Tira-me'n a les mans. Gràcies.

Va anar fins a la porta.

—No te'n vagis. ¿Vols res de beure? ¿Un kirsch?

—No, no bec.

—¿Whisky? ¿Brandi?

—Res.

—¿Vol dir que ho has deixat del tot? Deu fer de mal portar.

—Ja fa tres anys.

Els ulls del ràdio van topar amb una ampolla que hi havia en el vidre de sobre el rentamans. Va agafar un got i el va omplir fins a menys de la meitat.

—Dóna'm el iode —va dir tranquil·lament.

L'altre l'hi va donar sense dir res.

Deu... vint gotes. L'aigua va agafar color. S'ho va beure d'un glop. Va tossir una mica. Tot seguit va murmurar:

—¿Te'n recordes, Geràssimos...?

—Sí.

—Si te n'has oblidat, te'n faré memòria. Divuit anys. Ni un de menys. En aquella illa del Golf. Li vam passar la mà per la cara, al capità, en ple migdia, exactament igual que en Diamondís, que acabes d'insultar. Portàvem una bona trompa. Vam trobar el poble de les negres. Atònit, vas llegir un rètol: *Supplying of intoxicants to natives is strictly forbidden*. Portàvem cadascú, amagades, dues ampolles de whisky barat. Ara jo vaig llegir l'altre cartell: *Beware of native women. All rotten here. Just*

en aquell moment ens van parar les dues angleses de l'Exèrcit de Salvació. La vella seca com un bacallà i de dents fetes malbé i la noieta d'ulls verds.

—¿On aneu? —va preguntar la vella, enfadada.

—Amb les dones.

—Us n'hauríeu de donar vergonya. Torneu al vostre vaixell.

—Podríem tornar-hi —va dir un dels dos, no recordo qui—. Podríem tornar-hi... si us aveníeu a acompanyar-nos-hi també vosaltres.

—I vas fer un gest amb el dit del mig de la mà. Llavors la vella ens va escopir per entre les dents fetes malbé.

—Hell damn you both, dirty dogs.

—Em va semblar que la petita somreia.

—I ens en vam anar amb les negres. Tots dos a la cabana de canya. Nues, amb uns pellincs de coloraines als cabells. Quina olor que feien! Les mans ens feien bots pels seus cossos. Uns pits menuts i guenyos, com de goma. A la segona tanda ens les vam canviar. Vaig agafar la teva. Vint dies més tard, al golf de Biscaia, el mal va esclatar. Després tu i jo ens vam separar.

El capità Geràssimos el va aturar amb un gest de la mà, va agafar un paquet de cigarrets anglesos i l'hi va oferir.

Ell anava a encendre un misto, però es va aturar de cop. El primer oficial se li havia acostat.

—Deixa'm la mà, la dreta. Obre-la.

Ell la va obrir, mirant sense entendre res.

—Ah, vaja, ves què has anat a recordar. Criaturades.

Una fina línia blanca començava en el dit gros i arribava fins al canell.

—M'estimaria més que no hagués passat.

—Però quins acudits, a aquestes hores de la matinada. Ni me'n recordava.

—Jo sí que me'n recordo. M'ha torturat moltes vegades, de nit, estant de guàrdia. Va ser a Huelva... Aquella gitana infecta, que anava descalça i amb les cames plenes de pols, i que la suor li podia a most. Et va preferir a tu. Encara no puc entendre per què vaig treure el ganivet que tu mateix m'havies esmolat, tres hores abans, a la pedra de la màquina, i per què tu vas engrapar la fulla. I aquest vespre et torno a trobar. D'ençà que et vas embarcar a Port Saïd,⁴ ens devem haver saludat un parell de vegades. Quan t'he vist de sobte a l'escala, m'he trasbalsat. Fa temps que volia parlar amb tu. ¿Encara me la tens guardada?

—Au va, Geràssimos. Ara et tornes un nen petit. Escolta, ¿com és que se n'ha anat l'altre telegrafista?

—Havia perdut la xaveta, l'infeliç: tenia por dels taurons, i no pensava en res més. “No tireu les deixalles al mar”, cridava als mariners. “Els esteu fent venir, aquests cabrons; els reuniu al voltant nostre.” Després es veu que va patir una rampa a la mà i no podia rutllar. No feia més que desmuntar el quadre de control i fregar els contactes. Justament el dia de Nadal, va treure tot l'equip de ràdio sobre la bodega. Va fer baixar fins a l'aigua aquella baluerna d'antena i es va dedicar a polir-la. Al final, perdeu la xaveta, tots vosaltres... M'has interromput. Deixa'm acabar. Aquell mateix vespre que et vaig fer mal, vaig fúmer el camp i em vaig embarcar com a mariner en un vaixell espanyol. Em vas enviar el meu carnet amb la baixa en regla i no vas denunciar res. ¿I doncs?

4. Ciutat portuària d'Egipte, a l'extrem nord del canal de Suez.

El ràdio va somriure i va respondre:

—No és que ho hagi oblidat, només: és que encara et dec un favor. En feies dos com jo, d'alt. Un tros d'home. Si m'haguessis clavat un parell de mastegots, o t'hauria fet la pell a tu o m'hauria matat jo tot sol.

Van quedar en silenci un moment, mirant el terra.

—¿Dibuixes? —va preguntar el primer oficial—. Recordo que hi tenies una dèria. Feies apunts fins i tot a les parts blanques del vaixell, amb un tros de carbó, i el contramestre t'empaitava.

—No.

—¿Per què?

—Ves. He perdut dos colors, el verd i després...

—Així —el va interrompre Geràssimos—, ¿què passarà?

—¿Amb en Diamandís? Ves. A port, fondejar i cap a cal metge. Si surt positiu, li deixaran el cul com un colador amb el bismut i la penicil·lina. ¿Vas fer un bon tractament?

—Sí. Quatre anys amb tots els medicaments, i enguany vuit milions d'unitats del nou. ¿I tu?

—Dos anys i de qualsevol manera. He pensat que és millor tornar-se boig per la malaltia que no pels medicaments. Una malaltia ben estranya. Mentre tens els granets, et sembla que estàs podrit, que fas pudor, que d'un moment a l'altre et caurà el nas. Després de la primera punxada, així que desapareixen, te n'oblides del tot. I des d'aquell dia la resta de la teva vida és una tortura. El mínim mal de cap, un barb, un mareig, i ja estàs espantat uns quants mesos. ¿No et passa, a tu, Geràssimos?

—Sí, però faig per distreure-me'n. A més, crec que estic bé. Un tractament tan llarg, els medicaments nous.

—Jo crec que no hi ha res que ho mati. Mira què em va dir una vegada un metge xinès, a Qingdao: “¿Saps per què els donem, quatre medicaments? Perquè el cuquet s'acostuma al primer, i se'l menja. També es menja el segon; amb el tercer agafa un empatx; amb el quart queda ensopit. Però no es mor. Dorm.” Jo m'ho crec, i que diguin el que vulguin. El millor remei és la calor. Per això m'estimo més els tròpics, tota la vida. ¿Has vist els negres de Jamaica, de Port Sudan, de Bui-xehr? Tenen les cames totes senyalades, però de senyals tancats, i cap nas ratat. Es moren de vells. És a dir, els tròpics, tota la vida. He passat angúnia, saps, amb el nano: sembla bon xicot. ¿Qui en respon?

—El capità. És oncle seu. Té la mare vídua, el cabró, i germanes. Se'n refien. Les té a càrrec seu. Si el seu oncle arriba a saber-ho, que es posi a punt.

—¿Quina mena de persona és, el capità?

—Un vedell. Segueix el teu mateix sistema, en la qüestió del tractament. Al mar Roig es tapa amb cobrellit de llana. Té una estufa elèctrica i l'encén aquí, dimoni d'home, en aquests mars.

—¿És bon mariner?

—No sap quants dits té a la mà, el tros d'ase.

—¿És de Cefalònia?

—I ara! Ni ho sap, d'on és. La seva dona és germana de l'amo. ¿Ho entens? Al pont no se'l coneix. Em fa arribar les ordres i prou, pel cambrer. ¿No hi has parlat gens?

—No. Ahir va venir per primera vegada a la porta de la cabina de ràdio. “T'agafarà rampa”, em diu. “T'has posat el

ventilador dalt de l'esquena." Em va preguntar si tenia cap *Thissavrós*,⁵ o revistes. Li vaig dir que no i se'n va anar. La roba li feia pudor de medicaments. No t'he deixat dormir. Vaig a treure les bateries. Vaja, quina estació de ràdio! Adéu.

—Si vols, puja durant la meva guàrdia, i la farem petar. De dotze a quatre. Recordarem els vells temps.

—No hi faltaré.

Se'n va anar. El primer oficial es va quedar sol. La llum es va apagar tota sola. Es va descordar els botons dels pantalons i es va deixar anar panxa enlaire sobre el sofà. Les sabates li van caure a terra amb estrèpit. El rellotge marcava tres quarts de sis, hora local.

El *Piteas*, *cargo* de cinc mil tones, *standard* de la Primera Guerra, amb sentines i motor d'expansió doble, navegava a set nusos, a l'alçada de Singapur. Pels ulls de bou entrava una llum marcida, malalta, que feia olor d'àcid fènic.

5. *Thissavrós* (*Tresor*), revista popular il·lustrada, editada setmanalment a Atenes des del 1938 fins que la dictadura anomenada dels Coronels la féu tancar, el 1968.